



KOMMUNSTYRELSEKONTORET

Handläggare: Johannes Sandberg
Titel: Vattenstrateg
E-post: johannes.sandberg@norrtalje.se

Till: Kommunfullmäktige

Antagande av Norrtälje kommuns klimathandlingsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens hållbarhetsutskott föreslår:
Kommunstyrelsen föreslår:

Kommunfullmäktige beslutar anta klimathandlingsplan för Norrtälje kommun (del A).

Kommunstyrelsen beslutar för egen del att uppdra till kommunstyrelsekontoret att vidareutveckla klimathandlingsplanens del B och C inför antagande i kommunfullmäktige den 15 december 2025.

Sammanfattning

Klimathandlingsplanen syftar till att ständigt förbättra kommunens förmåga att minska utsläpp av koldioxid, inklusive andra växthusgaser. Arbetet med att motverka klimatförändringen förväntas pågå kontinuerligt och integreras i kommunkoncernens ordinarie verksamhet i linje med kommunens styrmodell, samt i samverkan med övriga intressenter i samhället. Insatser som bidrar till minskade utsläpp av koldioxid bör ses som en naturlig del av arbetet med Agenda 2030, miljömålen och andra nationella och internationella mål.

Klimathandlingsplanen är ett styrande dokument för kommunala verksamheter och nämnder, kommunala bolag, samt de aktörer som utför verksamhet på uppdrag av Norrtäljes kommun. Klimathandlingsplanen som helhet består av flera dokument:

- Del A - strategiskt styrdokument som beskriver syfte, bakgrund, mål, grundläggande principer, ansvar, organisation, genomförande, finansiering och uppföljning av klimatarbetet
- Del B – en sammanfattande och övergripande åtgärdsinriktning för klimatet per omställningsområde, samt tillhörande generella typåtgärder för att minska växtgasutsläpp redovisas
- Del C – ett övergripande verksamhetsstöd till Norrtälje kommuns nämnder, förvaltningar och bolag. Listar konkreta åtgärdsförslag per omställningsområde, samt delmål.

Klimathandlingsplanen tar första steget mot en mer omfattande klimatomställningsplan.

Ärendet

Bakgrund

Norrtälje kommun har i februari 2024 tagit beslut att anta en övergripande koldioxidbudget för kommunens geografiska område samt ett beslut om att ta fram en handlingsplan för att inte överskrida den beslutade koldioxidbudgeten (Dnr KS 2023-1139). Klimathandlingsplanen ska bidra till minskade territoriella utsläpp av koldioxid, samt att konsumtionsbaserade utsläpp av koldioxid som sker utanför kommunens gränser men som orsakas av inköp från verksamheter och invånare i kommunen också ska minskas. Samhället behöver både minska klimatpåverkan genom minskade utsläpp av koldioxid och samtidigt anpassas till ett förändrat klimat. Klimathandlingsplanen kompletterar därmed de insatser som krävs i enlighet med Norrtälje kommuns nyligen antagna klimatanpassningsplan (KS 2024-1669).

Norrtälje kommuns Klimahandlingsplan – systematisk styrning av klimatomställningen

Klimathandlingsplanen syftar till att ständigt förbättra kommunens förmåga att minska utsläpp av koldioxid, inklusive andra växthusgaser. Arbetet med att motverka klimatförändringen förväntas pågå kontinuerligt och integreras i kommunkoncernens ordinarie verksamhet i linje med kommunens styrmodell, samt i samverkan med övriga intressenter i samhället. Insatser som bidrar till minskade utsläpp av koldioxid bör ses som en naturlig del av arbetet med Agenda 2030, miljömålen och andra nationella och internationella mål.

Klimathandlingsplanens huvudsyfte är att peka ut den huvudsakliga färdriktningen för Norrtälje kommuns strategiska arbete med att nå globala, regionala och lokala mål som bidrar till begränsad klimatpåverkan. I tillägg förväntas planen bidra till att identifiera viktiga insatser och åtgärder som krävs för klimatomställningen. Handlingsplanen ska som helhet bidra med förbättrad styrning inom klimatområdet samt bidra till att prioriterade åtgärder genomförs med sikte mot år 2030 och år 2045.

Handlingsplanen syftar också till att kortfattat redovisa kunskapsläget när det gäller klimatfrågan, samt hur samhället redovisar klimatutsläpp i form av territoriella-, produktionsbaserade- och konsumtionsbaserade utsläpp av koldioxid.

Klimathandlingsplanen är ett styrande dokument för kommunala verksamheter och nämnder, kommunala bolag, samt de aktörer som utför verksamhet på uppdrag av Norrtäljes kommun. Målet är att skapa ett systematiskt arbete där verksamheternas årliga verksamhetsplanering stöds av klimathandlingsplanens inriktning, samt att arbetet utvecklas i samband med ordinarie verksamhetsplanering och följs upp med utgångspunkt i kommunens styrmodell.

Klimathandlingsplanen som helhet består av flera dokument:

- Del A - strategiskt styrdokument som beskriver syfte, bakgrund, mål, grundläggande principer, ansvar, organisation, genomförande, finansiering och uppföljning av klimatarbetet
- Del B – en sammanfattande och övergripande åtgärdsinriktning för klimatet per omställningsområde, samt tillhörande generella typåtgärder för att minska växtgasutsläpp redovisas
- Del C – ett övergripande verksamhetsstöd till Norrtälje kommuns nämnder, förvaltningar och bolag. Listar konkreta åtgärdsförslag per omställningsområde, samt delmål.

Lagkrav i klimatarbetet

Sverige antog år 2017 ett klimatpolitiskt ramverk. Ramverket består av en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Det långsiktiga målet innebär att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast år 2045, för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Syftet med ramverket är att skapa en tydlig och sammanhängande klimatpolitik för att säkerställa långsiktiga förutsättningar för näringsliv och samhälle att genomföra den omställning som krävs för att Sverige ska nå sina klimatmål. Ramverket antogs med bred majoritet i riksdagen och är utformat på ett sätt som ska klara av politiska förändringar. Det klimatpolitiska ramverket är en nyckelkomponent i Sveriges ansträngningar att leva upp till Parisavtalet.

För kommuner utgör klimatlagen, arbete med de globala hållbarhetsmålen Agenda 2030, samt nationella miljömål ett effektivt genomförande av lokal klimatomställning.

Tidplaner och prioriterade åtgärdsområden

Klimathandlingsplanen utgår ifrån Norrtälje kommuns övergripande målområde: klimat- och miljömässig hållbarhet. Målområdet inkluderar inriktningsmål om fossilfri organisation till år 2030, samt att material, energi och näring ska ingå i kretslopp. Målet om klimatneutralt samhälle till år 2040 utgör ett långsiktigt perspektiv som ligger i linje med de krav som koldioxidbudgeten ställer på kommunkoncernen. I tillägg är det angeläget att skapa förutsättningar för näringsliv, civilsamhälle, och invånare att beredas möjlighet att delta i omställningsarbetet.

De 25 åtgärdsområden som är beskrivna i klimathandlingsplanens del B förväntas arbetas in i Norrtälje kommuns verksamhetsplaner från år 2026. Del B, utgör en sammanfattande och övergripande åtgärdsinriktning för klimatet per omställningsområde, samt tillhörande åtgärdsområden och generella typåtgärder för att minska koldioxidutsläpp redovisas. Utgångspunkten är att inriktningen i del B ska bidra till ökad lokal delaktighet och engagemang kring klimatarbetet.

Verksamhetsstödet i del C listar ett stort antal preliminära åtgärder, med utpekade ansvariga nämnder och bolagsstyrelser, som ska bidra till att nå klimatmålen fram till år 2030. Åtgärdslistan utgör en startpunkt för arbetet. Det åligger respektive ansvarig nämnd och bolag att precisera åtgärderna i till exempel fördjupnings och etableringsfasen samt genomförandefasen i årliga verksamhetsplaner. Åtgärderna är sorterade utifrån respektive omställningsområde.

Konsekvenser och risker

Samhället behöver både minska klimatpåverkan genom minskade utsläpp av koldioxid och samtidigt anpassas till ett förändrat klimat. Även om världens alla nationer lyckats minska klimatutsläppen, enligt Parisavtalet och målet att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader, kommer världen och samhället ändå att drabbas av en omfattande uppvärmning med stora konsekvenser som följd.

Klimatförändringarna berör hela samhället. Integrering av klimatanpassning i samhällets alla delar är en stor utmaning och kommunerna har en viktig del i detta.

Ärendets beredning

I framtagandet av klimathandlingsplanen har tjänstepersoner som ingår i kommunens hållbarhetsnätverk, samt övriga nyckelpersoner deltagit. I gruppen ingår representanter från kommunstyrelsekontoret (strategi och utredning, HR, ekonomi, kommunikation, näringsliv,),

samhällsbyggnadskontoret (planenheten, mark och exploatering fordonsenheten, fastighetsenheten, barn och utbildningskontoret, samt Campus Roslagen AB, Roslagsbostäder AB, Norrtälje Energi AB, Norrtälje Vatten och avfall AB.

I syfte att utveckla samsyn kring omställningsområden (del A), åtgärdsområden (del B) och konkreta åtgärder (del C) genomfördes en förvaltningsövergripande samordningsprocess under år 2024 med deltagande från berörda förvaltningar och bolag (i form av en workshopserie). Resultatet av processen bidrog till preliminära förslag till målområden (prioriterade sektorer, tex transportsektorn) och konkreta åtgärder i syfte att uppnå Norrtälje kommuns koldioxidbudget. Workshopserien genomfördes den 25 juni (WS1), den 9 september (WS2) samt den 7 oktober (WS3) 2024.

En inbjudan att delta i interngranskning av klimathandlingsplanen och tillhörande bilagor har genomförts under perioden den 27 februari till 6 mars 2025. Extern samverkan och information om klimathandlingsplanen förväntas genomföras efter antagande, dvs under år 2025.

Ekonomiska konsekvenser

För kommunkoncernens ekonomi

Klimathandlingsplanens del A, B och C utgör en övergripande ram för klimatarbetet och kommer sammantaget kräva resurser för att öka kommunens kapacitet att minska utsläpp av växthusgaser. Det åligger utpekade ansvariga nämnder och bolagsstyrelser att bidra till att nå klimatmålen fram till år 2030. Kommunkoncernens arbete i omställningsområden (del A), åtgärdsinriktningen (del B) samt verksamhetsstödet (del C) syftar till att vägleda respektive förvaltning i det fortsatta arbetet. Det åligger respektive ansvarig nämnd och bolag att precisera åtgärderna i till exempel fördjupnings och etableringsfasen samt genomförandefasen i mål och budgetprocessen, samt i årliga verksamhetsplaner.

På kort sikt (år 2025) krävs personresurser, samt ramanslag. För kommunkoncernen krävs att respektive verksamhet identifierar behov av personresurser och/eller ramanslag i årlig mål- och budgetprocess. Viktiga insatsområden som kan kräva ökade resurser är:

1. **En fördjupad kunskap om de direkta och indirekta källor till utsläpp** som sker inom Norrtälje kommuns geografiska område, samt hur kommunens egen verksamhet och övriga aktörer i Norrtälje kommun bidrar med utsläpp som kan ske genom till exempel transporter, arbetsmaskiner, energianvändning mm.
2. **Ökad kunskap om typåtgärder inom utpekade sektorer, till exempel transportsektorn**, Dvs på vilket sätt kan kommunen genom sin direkta eller indirekta rådighet styra mot mer klimateffektivt transportsystem. Till exempel genom att uppmuntra till smart resande genom ökad andel distansarbete (att inte resa), elektrifiering (ökad tillgång till laddstolpar, byte av fordon/bränsle).
3. **Säkra en effektiv organisatorisk kapacitet och hållbarhetsstyrning i** kommunkoncernen som kan hantera klimatutmaningen integrerat med övriga aspekter för en hållbar samhällsutveckling, till exempel vattenplanering, klimatanpassning, biologisk mångfald, markanvändning, giftfri miljö, cirkulär ekonomi och kretslopp, energi mm. integreras i kommunkoncernens verksamheter och bidrar till en samlad och hållbar samhällsomställning som möter samhällets samlade krav på en hållbar framtid.
4. **Utveckla en gemensam utvecklingsagenda och samverkan** med civilsamhälle, näringsliv och strategiska partners, inklusive andra kommuner i. i syfte att etablera nödvändiga lokala nätverk, lärande och innovation i syfte att skapa samsyn kring visioner och målbilder och insatser som i arbetet med att nå målen om minskade växthusgasutsläpp till 2030, samt klimatneutralitet 2040

Konsekvenser för barn

Åtgärder för att begränsa klimatpåverkan (genom minskade utsläpp av växthusgaser) behöver kombineras med åtgärder för förbättrad klimatanpassning, dvs utifrån klimatanpassningsplanen. I ett framtida klimat kan luftföroreningar, i kombination med värmebölja och brist på tillgång till gröna miljöer, ökar hälsoriskerna. Gravida kvinnor, barn och de med kroniska hjärt- och lungsjukdomar är särskilt utsatta. Detta är av speciellt intresse i stadsmiljöer där extremvärme kombinerad med höga halter av luftföroreningar ökar bildningen av marknära ozon och koncentrationen av partiklar, något som betydligt påverkar dödligheten och värmerelaterade sjukdomsfall.

Klimatanpassningsplanen (KS 2024-1669) som antogs i kommunfullmäktige den 16 december 2024 vars åtgärder: 1,2, 5, 6, 8, 21 och 22, bidrar till att minska effekter av värmebölja, samt öka kunskap om hur hälsa och välmående hos äldre, barn, personer med funktionsnedsättning samt socialt utsatta grupper kan säkerställas. Sammantaget bidrar klimathandlingsplanen (detta ärende) samt kommunens klimatanpassningsplan positivt till nämnda gruppers hälsa och välmående, med särskilt fokus på boende, hälsa, fritid och utbildning.

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

Det finns många landsbygds- och skärgårdsspecifika utvecklingsfrågor som behöver beaktas i klimatomställningsarbetet. Inom omställningsområdet *styra mot en hållbar konsumtion* så arbetar andra kommuner med konsumtionskompassen, ett verktyg som identifierar olikheter i förutsättningar att ställa om beroende på landsbygdsperspektiv. Kartläggning av mönster i konsumtion mellan olika stadsdelar i en kommun är en fråga att beakta och ta hänsyn till i kommande arbete med att minska klimatutsläpp. Landsbygds- och skärgårdsperspektivet kan bli en viktig del när man funderar kring att skapa trafikomställning (beroende av bil, tillgång till kollektivtrafik mm). Det finns utmaningar när det gäller hantering av avfall. Till exempel kan det innebära svårigheter för att glesbygd har samma fraktionsmöjligheter som övriga kommunen och frekvens för hämtning/lämning av fraktioner.

Landsbygds- och skärgårdsperspektivet behöver därmed hanteras i kommunens fortsatta utvecklingsarbete utifrån klimathandlingsplanen del A, B och C.

Jenny Nordström
Kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Johan Hernman
Stabs- och planeringschef
Stabs- och planeringsenheten

Bilaga/Bilagor

Klimathandlingsplanen som helhet består av flera dokument:

- Bilaga 1 - Del A Norrtälje kommuns klimathandlingsplan
- Bilaga 2 - Del B Åtgärdsinriktning och åtgärdsområden för klimatomställning
- Bilaga 3 - Del C Verksamhetsstöd per omställningsområde

Beslut skickas till

Kommunens samtliga nämnder

Kommunens samtliga förvaltningar

Norrtälje kommunhus AB

Norrtälje Vatten och Avfall AB

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje

Campus Roslagen AB

Norrtälje Energi AB

Roslagsbostäder AB